

Pojęcia kluczowe: *rejestr przedsiębiorców, zaległość płatnicza, wierzytelność prywatna, niedyspozycyjny finansowo dłużnik, Portal Rejestrów Sądowych*

Anna Kanarek-Równicka

Wpis niezaspokojonej wierzytelności prywatnej do rejestru przedsiębiorców KRS dłużnika. Niedostrzeżony potencjał wpisu.

ABSTRACT

Artykuł podejmuje problematykę ujawniania w rejestrze przedsiębiorców KRS dłużnika niezaspokojonych przez niego wierzytelności prywatnych. Przedstawiono zasady dokonywania wpisu przez wierzyciela w dziale 4 rejestru przedsiębiorców. Zwrócono uwagę na funkcję informacyjną oraz ostrzegawczą KRS. Omówiono skuteczność tytułowego narzędzia w walce z niedyspozycyjnym finansowo dłużnikiem. Przeprowadzona analiza prowadzi do wniosku, że dokonanie wpisu niezaspokojonej wierzytelności do działu 4 rejestru przedsiębiorców KRS stanowi może szybszy i sprawniejszy sposób odzyskania niezaspokojonej wierzytelności.

I. WSTĘP

Z istoty swej wpisy do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (dalej: KRS) dokonywane są na wniosek podmiotu, którego dotyczą. Podmiot ten jest wnioskodawcą w postępowaniu rejestrowym oraz swoistym decydentem w zakresie informacji podlegających ujawnieniu w rejestrze przedsiębiorców. Podkreślenia wymaga, że ustawodawca nałożył na podmioty wpisane do rejestru przedsiębiorców obowiązek ujawniania w rejestrze konkretnych danych dotyczących wierzytelności¹. Funkcja informacyjna, jaką pełni rejestr przedsiębiorców, umożliwiła sądom rejestrowym podejmowanie czynności z urzędu w przypadkach niedopełnienia przez podmiot przepisów prawa², co równocześnie pozwala zapewnić funkcję gwarancyjną KRS

¹ Art. 41 pkt 3 ustawy z 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. z 2023 r. poz. 685).

² Dla przykładu, przepisy art. 172 § 1 k.s.h. oraz art. 327 § 1 k.s.h. dają sądowi rejestrowemu prawo do wdrożenia postępowania naprawczego względem spółek kapitałowych.

w zakresie ujawnionych w rejestrze danych. Ustawodawca zwrócił także uwagę na inne podmioty, którym przyznał legitymację do złożenia wniosku o wpis do sądu rejestrowego, lecz wyłącznie w określonych przypadkach. Przyznał bowiem wierzycielom prawo do ujawniania informacji o przysługujących im należnościach oraz określił przesłanki, które powinny być spełnione, aby wpis wierzytelności mógł zostać dokonany w rejestrze przedsiębiorców. Co istotne, legitymację do złożenia wniosku do sądu rejestrowego posiadają nie tylko wierzyciele należności publicznoprawnych, lecz także wierzyciele prywatni. To właśnie należnościom tych ostatnich należy poświęcić uwagę. W obrębie bowiem niezaspokojonych wierzytelności oraz celowości tytułowej problematyki nasuwają się kwestie warte szerszego poruszenia, co też zostanie dokonane w niniejszym artykule.

II. FUNKCJE KRAJOWEGO REJESTRU SĄDOWEGO

Krajowy Rejestr Sądowy stanowi rejestr publiczny, którego zadaniem jest ewidencjonowanie podmiotów uczestniczących w obrocie prawnym, w tym gospodarczym. Nie jest to wyłączone zadanie KRS. Ustawodawca postawił bowiem przed nim znacznie szersze zadanie, gdyż zlecił mu porządkowanie obrotu prawnego³. W rejestrach KRS ujawnia się bowiem dane, które ustawodawca uznał za ważne z punktu widzenia obrotu gospodarczego⁴. Z uwagi na tytułowe zagadnienie należy poświęcić uwagę jednemu z trzech rejestrów prowadzonych przez KRS, tj. rejestrowi przedsiębiorców, choć nie można pominąć faktu, że zadłużonym przedsiębiorcom ustawodawca poświęca uwagę w ramach rejestru dłużników niewypłacalnych⁵ oraz Rejestru Dłużników Zadłużonych (art. 2 ustawy z 6.12.2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych⁶, dalej: ustawa o KRZ).

Postępowanie rejestrowe zostało szczegółowo uregulowane w przepisach ustawy z 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym⁷ (dalej: ustawa o KRS) oraz ustawy z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego⁸ (dalej: k.p.c.). Aktualnie, na skutek nowelizacji z 2018 r.⁹, wprowadzanie zmian do rejestru możliwe jest wyłącznie za pośrednictwem

3 Zob. M. Tarska, *Wpis spółki osobowej do rejestru* (w:) *System Prawa Prywatnego*, t. 16B, *Prawo spółek osobowych*, red. M. Romanowski, Warszawa 2023, Legalis/el., s. 132.

4 Zob. Ł. Zamojski, *Rejestracja spółek. Zagadnienia materialne i procesowe*, Warszawa 2008, s. 22; P. Popardowski (w:) *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, red. K. Osajda, Warszawa 2023, Legalis/el, komentarz do art. 23

5 Wprowadzenie Rejestru Dłużników Zadłużonych doprowadziło do faktycznego wyeliminowania z obrotu prawnego rejestru dłużników niewypłacalnych. Z dniem 1.12.2021 r. uchylone bowiem zostały dotychczasowe przepisy art. 51–55 ustawy o KRS dotyczące wpisów do rejestru dłużników niewypłacalnych, choć sam rejestr został utrzymany (art. 1 ust. 2 pkt 3 ustawy o KRS), a wpisy w nim dokonane zachowują ważność przez okres 7 lat od dokonania wpisu.

6 Dz.U. z 2021 r. poz. 1909.

7 Dz.U. z 2023 r. poz. 685.

8 Dz.U. z 2021 r. poz. 1805.

9 Ustawa z 26.01.2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 398)

systemu teleinformatycznego, tj. Portalu Rejestrów Sądowych (PRS), co miało przyspieszyć i usprawnić dokonywanie wpisów oraz zmian danych w Krajowym Rejestrze Sądowym. Przed datą wejścia w życie przepisów nowelizujących ustawę o KRS, tj. przed dniem 1.07.2021 r., postępowanie rejestrowe inicjowane było złożeniem prawidłowo wypełnionego formularza wniosku o wpis. W przypadku zaś wybranych spółek prawa handlowego, tj. spółki jawnej, spółki komandytowej oraz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, ustawodawca zdecydował się na wdrożenie alternatywnego rozwiązania, bowiem zawiązanie wskazanych spółek możliwe jest także przy wykorzystaniu wzorca umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym, tj. rejestracja przez system S24¹⁰. System S24 koncentruje się jednak na uproszczonej obsłudze rejestrowej wybranych spółek prawa handlowego oraz nie przewiduje rozbudowanej obsługi rejestrowej tych podmiotów. Wszelkie zmiany nieprzewidziane w systemie S24 mogą zostać dokonane za pośrednictwem systemu PRS.

Możliwość ujawnienia niezaspokojonych wierzytelności w rejestrze przedsiębiorców istniała także pod rządami formularzy papierowych, a nowelizacja ustawy o KRS nie przyniosła zmian odnoszących się do podstaw ujawniania wierzytelności, o których mowa w art. 41 pkt 3 ustawy o KRS¹¹. W literaturze zwrócono uwagę na potrzebę ujawnienia w dziale 4 rejestru danych dotyczących kondycji finansowej podmiotu. Obrazuje to bowiem aktualną kondycję ekonomiczną podmiotu oraz pozwoli dokonać oceny ryzyka współpracy z takim kontrahentem¹². Dane świadczące o kondycji finansowej podmiotu rejestrowego spełniają funkcję informacyjną KRS, choć zwrócić należy uwagę na pewne ograniczenia dotyczące wpisów dokonywanych w dziale 4 rejestru. Nie korzystają one z domniemania prawdziwości wpisu oraz nie podlegają publikacji¹³. Wpis w dziale 4 rejestru odgrywa jednak istotną rolę dla przyszłych kontrahentów przedsiębiorcy oraz dla samych wierzycieli¹⁴, gdyż ułatwiają weryfikację aktualnej kondycji finansowej przedsiębiorcy bądź jego woli w zakresie terminowego wywiązywania się ze swoich obowiązków¹⁵. Wpis w tym dziale informacji pełni także funkcję ostrzegawczą, gdyż ma znaczenie dla osoby zamierzającej

10 Art. 23¹, art. 106¹ oraz art. 157¹ k.s.h.

11 Przepis art. 41 pkt 3 obecny w pierwotnym brzmieniu ustawy z 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, zmieniony został ustawą z 30.11.2000 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, Prawa upadłościowego, ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, ustawy o wydawaniu Monitora Sądowego i Gospodarczego oraz ustawy – Prawo działalności gospodarczej (Dz.U. z 2000 r. nr 114 poz. 1193).

12 Zob. szerzej L. Ciulkin, *Rejestr dłużników niewypłacalnych*, „Monitor Prawniczy” 2001/18, s. 291.

13 Art. 42 ustawy o KRS.

14 Zob. szerzej T. Szczurowski (w:) *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz 2023*, Warszawa 2023, Legalis/el., komentarz do art. 41, nb 7.

15 Zob. także Ł. Zamojski, *Krajowy Rejestr Sądowy. Komentarz*, Lex/el. 2023, komentarz do art. 41.

wstąpić w struktury organizacyjne przedsiębiorcy, np. dla członka zarządu spółki bądź potencjalnego współnika spółki¹⁶.

III. ZASADY DOKONYWANIA WPISÓW NIEZASPOKOJONYCH WIERZYTELNOŚCI PRYWATNYCH W DZIALE 4 REJESTRU PRZEDSIĘBIORCÓW

Artykuł 41 pkt 3 ustawy o KRS daje podstawę do wpisu w dziale 4 rejestru przedsiębiorców danych oznaczających wierzyciela podmiotu ujawnionego w rejestrze oraz jego wierzytelność, jeżeli posiada on tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko podmiotowi i nie został zaspokojony w ciągu 30 dni od daty wezwania do spełnienia świadczenia. Innymi słowy, wierzyciel pozostaje uprawniony do złożenia wniosku o wpis do rejestru przedsiębiorców swojego dłużnika w przypadku, w którym spełni łącznie przesłanki wskazane w art. 41 pkt 3 ustawy o KRS.

Pierwszą przesłanką dokonania wpisu niezaspokojonej wierzytelności i jej wierzyciela jest posiadanie przez wierzyciela **tytułu wykonawczego**. Termin ten został zdefiniowany w treści art. 776 k.p.c., zgodnie z którym tytułem wykonawczym jest tytuł egzekucyjny, który sąd zaopatrzył w klauzulę wykonalności. Katalog dokumentów urzędowych stanowiących tytuł egzekucyjny został wskazany w art. 777 § 1 k.p.c. i są to m.in. prawomocne albo natychmiast wykonalne orzeczenie sądu, ugoda sądowa oraz akt notarialny etc. Postępowanie klauzulowe inicjuje wierzyciel, składając stosowny wniosek. Sąd może nadać klauzulę wykonalności z urzędu w przypadkach, o których mowa w art. 782 § 1–2 k.p.c. Przepisy odrębne przyznają także walor tytułu wykonawczego dokumentom urzędowym niewymienionym w art. 777 k.p.c., którym sąd nadał klauzulę wykonalności. Walor ten posiadają przykładowo ugody zawierane przed mediatorem (art. 183¹⁵ § 1 k.p.c.) bądź wyroki sądu polubownego i zawarte przed sądem polubownym ugody (art. 1214 § 2 k.p.c.).

Treść tytułu wykonawczego określa osobę wierzyciela, dłużnika oraz świadczenie podlegające wykonaniu¹⁷. Co istotne, musi on być wystawiony przeciwko podmiotowi wpisanemu do rejestru przedsiębiorców, co wynika z literalnego brzmienia art. 41 pkt 3 ustawy o KRS. Tym samym w przypadku zbycia przedsiębiorstwa tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko zbywcy przedsiębiorstwa nie daje podstawy wpisu do działu 4 rejestru przedsiębiorców, pomimo że może stanowić podstawę egzekucji przeciwko nabywcy przedsiębiorstwa, jeżeli wierzyciel złoży wniosek o wszczęcie egzekucji w ciągu miesiąca od dnia nabycia przedsiębiorstwa¹⁸. Nie wyklucza to jednak nadania klauzuli wykonalności przeciwko przedsiębiorcy będącemu nabywcą

16 Zob. szerzej A. Jaworski, *Rozdział 3.2.4.2.4. Minimalna łączna wysokość należności (art. 41a) (w:) Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe*, red. A. Komenda, LEX/el. 2021.

17 Uchwała SN z 26.06.2002 r. (III CZP 38/02), OSNC 2003/7–8, poz. 97.

18 Art. 789² § 1 k.p.c.

przedsiębiorstwa (art. 789 k.p.c.). Pierwszą przesłankę spełni także klauzula wykonalności wydana przeciwko przedsiębiorcy będącemu następcą prawnym w przypadkach, o których mowa w art. 788 k.p.c.

Sąd rejestrowy nie jest uprawniony do badania wymagalności świadczenia, które podmiot wpisany do rejestru ma spełnić, po nadaniu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności¹⁹. M. Romańska zwraca także uwagę na brak uprawnień sądu rejestrowego do merytorycznej weryfikacji podstawy uzyskania tytułu wykonawczego, tj. czy wierzyciel posiada tytuł egzekucyjny w rozumieniu art. 777 k.p.c. oraz czy dokument ten określa zobowiązanie, które można egzekwować. Takiej oceny może dokonać wyłącznie sąd w postępowaniu w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności²⁰. Sąd rejestrowy dokonuje jedynie oceny, czy przedłożony do wniosku o wpis tytuł wykonawczy został wystawiony przeciwko podmiotowi, do którego rejestru wierzyciel żąda dokonania wpisu.

Nie ulega wątpliwości, że takie stanowisko pozostaje słuszne w przypadku tytułów wykonawczych posiadających swoją podstawę w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego. Podstawę wpisu w dziale 4 rejestru przedsiębiorców mogą stanowić także administracyjne tytuły wykonawcze. Zwrócić w tym miejscu należy uwagę na odrębności wynikające z przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji względem przepisów cywilnoprawnych. Administracyjny tytuł wykonawczy wystawiany jest przez wierzyciela. Artykuł 26 § 1 ustawy z 17.06.1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji²¹ wskazuje wprost, że wierzycielem w postępowaniu egzekucyjnym w administracji jest organ egzekucyjny. Nadto wierzyciel wszczyna postępowanie egzekucyjne z urzędu poprzez nadanie tytułowi wykonawczemu przez siebie wystawionemu klauzuli o skierowaniu tego tytułu do egzekucji administracyjnej (art. 26 ust. 1 ustawy). Przepisy ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji nie przewidują tak jak przepisy cywilnoprawne odrębnego postępowania klauzulowego. Takie postępowanie wydaje się też zbędne z punktu widzenia postępowania egzekucyjnego w administracji. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie podkreślił, że wierzycielem w tym postępowaniu może być wyłącznie organ egzekucyjny, tj. podmiot administracji publicznej lub organ bądź instytucja wykonująca funkcje władcze. Wierzycielem w postępowaniu egzekucyjnym w administracji nie może być ani osoba fizyczna, ani inny podmiot prawa prywatnego²². Podmiot prywatny w rozumieniu

19 Zob. szerzej uchwała SN z 29.06.2007 r. (III CZP 51/07), OSNC-ZD 2008/2, poz. 43. Pomimo że wskazana uchwała SN została wydana w innym stanie faktycznym i odnosi się do organu egzekucyjnego, to stanowisko SN w niej wyrażone pozostaje aktualne także w stosunku do postępowania prowadzonego przed sądem rejestrowym w przedmiocie o wpis w dziale 4 rejestru przedsiębiorców.

20 Zob. M. Romańska, *Dane o kondycji finansowej przedsiębiorców w dziale 4 rejestru przedsiębiorców i rejestrze dłużników niewypłacalnych*, „Transformacje Prawa Prywatnego” 2001/4, s. 61–62; zob. także A. Jaworski, *Pozostałe niezaspokojone wierzytelności (w: Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe*, red. A. Komenda, Warszawa 2021, Lex/el.

21 Dz.U. z 2022 r. poz. 479.

22 Wyrok WSA w Warszawie z 21.02.2006 r. (I SA/Wa 1162/05), LEX nr 193308.

przepisów Kodeksu postępowania cywilnego może „jedynie tylko za «pośrednictwem» wierzyciela (w rozumieniu przepisów ustawy egzekucyjnej w administracji) wnosić o wszczęcie postępowania administracyjnego”²³, przy czym podmiot ten nie może być stroną postępowania. Zaznaczyć także należy, że wierzyciel w postępowaniu egzekucyjnym w administracji z uwagi na swój charakter będzie realizował w swoich działaniach interes ogólny²⁴.

Powyższa analiza pokazuje, że podstawę wpisu stanowi wierzytelność wynikająca z tytułu wykonawczego. Przepis art. 41 pkt 3 ustawy o KRS koncentruje się na wierzytelności, a nie na osobie wierzyciela. Uprawnienie nakreślone w treści wskazanego przepisu daje podstawę do wpisu zarówno wierzyciela prywatnego, jak i publicznoprawnego, którego wierzytelność nie została określona w art. 41 pkt 1–2 ustawy o KRS²⁵. Tym samym omawiany przepis nie odnosi się wyłącznie do tytułów wykonawczych w rozumieniu Kodeksu postępowania cywilnego. Podstawą dokonania wpisu w dziale 4 rejestru przedsiębiorców może być także administracyjny tytuł wykonawczy.

Drugą przesłanką dokonania wpisu w dziale 4 rejestru przedsiębiorców jest wezwanie dłużnika do spełnienia świadczenia. Ustawodawca wymaga jedynie, aby wierzyciel wezwał dłużnika do spełnienia świadczenia. Nie ulega wątpliwości, że wezwanie do spełnienia świadczenia może mieć postać prywatną (m.in. pismo, e-mail, wiadomość SMS *etc.*) bądź zostanie zrealizowane w ramach postępowania egzekucyjnego (m.in. zawiadomienie o wszczęciu egzekucji)²⁶. Brak jest jednak szczegółowych wytycznych dotyczących chociażby formy tegoż wezwania. Biorąc pod uwagę charakter postępowania rejestrowego, wierzyciel powinien wykazać fakt wystosowania wezwania do zapłaty, nie ulega wątpliwości, że wierzyciel powinien dołączyć do wniosku o wpis wezwanie do spełnienia świadczenia oraz dowód jego doręczenia. Wydaje się tym samym, że jedynie wezwanie sporządzone w formie pisemnej albo elektronicznej będzie spełniało wymóg określony w art. 41 pkt 3 ustawy o KRS.

Walor dowodowy będzie miał m.in. uwierzytelniony odpis dokumentów z akt komorniczych (zawiadomienie o wszczęciu egzekucji oraz dowód jego doręczenia). Brak jest jednak ustawowego wymogu co do wcześniejszej konieczności prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Wystarczające pozostaje zatem wysłanie przez wierzyciela wezwania do spełnienia świadczenia. Postawić należy pytanie, czy wierzyciela obciąża wymóg skutecznego doręczenia wezwania, czy wystarczająca będzie próba dokonania doręczenia wezwania. Nierzadko występują sytuacje, w których dłużnik unika odbioru korespondencji kierowanej do niego przez wierzyciela.

---

23 Wyrok WSA w Warszawie z 21.02.2006 r. (I SA/Wa 1162/05), LEX nr 193308.

24 Zob. wyrok WSA w Warszawie z 21.02.2006 r. (I SA/Wa 1162/05), LEX nr 193308.

25 Zob. również T. Szczurowski (w:) *Ustawa o Krajowym Rejestrze...*, nb 23.

26 Zob. również A. Jaworski, *Rozdział 3.2.4.2.3. Pozostałe niezaspokojone...*

W literaturze podnosi się, że wierzyciel powinien załączyć do wniosku zwrotnego poświadczenie odbioru jako dowód doręczenia. A. Jaworski stoi na stanowisku, że wydruk z systemu „śledzenia przesyłek” ze strony internetowej Poczty Polskiej będzie niewystarczający, gdyż nie jest dokumentem i nie może na gruncie art. 694⁴ § 1 k.p.c. stanowić podstawy wpisu do rejestru przedsiębiorców. A. Jaworski twierdzi też, że wyłącznie dowód nadania przesyłki poleconej z wezwaniem do spełnienia świadczenia nie będzie również wystarczającym dowodem potwierdzającym wezwanie dłużnika. Kwestia ta była także przedmiotem badania Sądu Najwyższego. Obalone zostało domniemanie doręczenia przesyłki rejestrowanej wynikające z dowodu jej nadania. Sąd Najwyższy stanął bowiem na stanowisku, że dowód nadania przesyłki rejestrowanej może stanowić dowód jej doręczenia, lecz adresat przesyłki może obalić domniemanie doręczenia tej przesyłki, jeżeli wykaże, że nie miał możliwości zapoznania się z zawartym w niej oświadczeniem woli²⁷.

Wydaje się jednak, że potwierdzenie nadania przesyłki poleconej wraz z wydrukiem z systemu „śledzenia przesyłek” mogą stanowić dowód potwierdzający wysłanie wezwania do spełnienia świadczenia. Przepisy ustawy o KRS potwierdzają zasadność takiego stanowiska. Po pierwsze, żaden przepis nie nakłada obowiązku wykazania skutecznego doręczenia wezwania do spełnienia świadczenia. Po drugie, ustawa o KRS nakłada obowiązek ujawnienia w rejestrze przedsiębiorców aktualnego adresu do doręczeń (art. 22 w zw. z art. 38 i art. 35 ustawy o KRS). Po trzecie, dane wpisane do KRS korzystają z domniemania prawdziwości wpisu (art. 17 ust. 1 ustawy o KRS). Wystarczające być powinno wystosowanie wezwania na adres ujawniony w KRS. Stanowisko to znajduje swoją aprobatę w orzecznictwie. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w Warszawie brak możliwości doręczenia korespondencji na adres siedziby rejestrowej osoby prawnej, pod którym kontakt z adresatem powinien być możliwy, obciąża tego ostatniego. W przypadku zwrotu niedostarczonej przesyłki przyjęć należy, że chwilą złożenia oświadczenia woli będzie moment, w którym korespondencja mogła i powinna być doręczona adresatowi, tj. oznaczony przez doręczyciela na przesyłce dzień, w którym po raz pierwszy podjął próbę doręczenia przesyłki pod wskazany adres²⁸. Wskazane orzeczenie potwierdza regułę określoną w art. 61 k.c.²⁹, zgodnie z którą oświadczenie woli dłużnikowi jest składane z chwilą, gdy doszło do niego w taki sposób, że mógł się zapoznać z jego treścią³⁰.

W praktyce występują przypadki awizacji przesyłki rejestrowanej oraz przypadki niepodjęcia podwójnie awizowanej przesyłki poleconej. Te ostatnie skutkują zwrotem

27 Postanowienie SN z 21.12.2021 r. (II CSK 501/21), LEX nr 3322213.

28 Zob. szerzej wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 10.02.2014 r. (I ACa 1481/13), LEX nr 1439302; wyrok SN z 17.06.2009 r. (IV CSK 53/09), LEX nr 610182; wyrok SN z 10.10.2017 r. (II PK 259/16), LEX nr 2435645.

29 Ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2023 r. poz. 1610).

30 Zob. również wyrok SN z 20.01.2005 r. (II CK 358/04), LEX nr 284131.

przesyłki do nadawcy z adnotacją Poczty Polskiej S.A. o nieodebraniu w terminie rejestrowanej przesyłki poleconej. Konieczność wykazania skutecznego doręczenia wezwania dłużnikowi wiązałaby się w takich przypadkach ze swoistym nagradzaniem dłużnika oraz uniemożliwiła dokonanie wpisu niezaspokojonego wierzyciela w dziale 4 rejestru przedsiębiorców.

Przedsiębiorcy wdrażają rozwiązania technologiczne do prowadzonych przez siebie przedsiębiorstw, co pozwala im na efektywniejszy udział w obrocie gospodarczym. Usprawnienie postępowania rejestrowego było też celem nowelizacji KRS z 2018 r.³¹ Ustawodawca skoncentrował się bowiem na wdrożeniu rozwiązań teleinformatycznych do postępowania rejestrowego, poczynszy od złożenia wniosków o wpis do rejestru oraz wydawania rozstrzygnięć przez sąd wyłącznie w formie elektronicznej oraz stworzenie Portalu Rejestrów Sądowych (PRS) dostępnego na stronie internetowej: <https://prs.ms.gov.pl> do obsługi postępowania rejestrowego. Założeniem ustawodawcy jest bowiem pełna cyfryzacja tego postępowania. Informatyzacja widoczna jest także w działalności podmiotów gospodarczych. Forma elektroniczna wystosowania wezwania dłużnika do spełnienia świadczenia będzie też coraz częściej stosowana. Pamiętać jednak należy, że również na tym polu mogą wystąpić problematyczne przypadki. Sąd Apelacyjny w Krakowie stanął na stanowisku, że na nadawcy ciąży obowiązek wykazania, że złożył oświadczenie w formie elektronicznej w sposób umożliwiający adresatowi zapoznanie się z jego treścią. Sąd ten przyjął, że przesłanka wprowadzenia oświadczenia woli w postaci elektronicznej do środka komunikacji elektronicznej zostaje spełniona, gdy treść przesłanego oświadczenia została zapisana u adresata³². Godna zainteresowania pozostaje kwestia dowodowa, a dokładnie to, jakim dokumentem wierzyciel powinien udowodnić, że wezwał dłużnika do spełnienia świadczenia w formie elektronicznej. Wydaje się bowiem, że sam wydruk z systemu komunikacji elektronicznej może być niewystarczający. Z uwagi na ograniczenia objętościowe niniejszego artykułu kwestia ta nie zostanie szerzej omówiona. Wydaje się jednak, że wierzyciel zamierzający złożyć wniosek o ujawnienie w dziale 4 rejestru przedsiębiorców niezaspokojonej wierzytelności podejmie takie działania, aby sprawnie i skutecznie ujawnić w rejestrze swoją wierzytelność.

Druga przesłanka pozostaje silnie powiązana z trzecią, którą stanowi upływ 30-dniowego terminu na spełnienie świadczenia. Data doręczenia dłużnikowi wezwania do spełnienia świadczenia ma istotne znaczenie, gdyż stanowi datę początkową, od której liczymy wyznaczony przez art. 41 pkt 3 ustawy o KRS termin spełnienia świadczenia. Bezskuteczny upływ terminu daje podstawę do wpisu informacji do rejestru przedsiębiorców. T. Szczurowski stoi na stanowisku, że na wierzycielu ciąży

---

31 Ustawa z 26.01.2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 398).

32 Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 23.05.2022 r. (I AGa 319/20), LEX nr 3369990.

obowiązek udowodnienia upływu określonego w ustawie terminu³³. Wydaje się jednak, że podstawą do takiego stanowiska jest praktyka sądów rejestrowych, które „przerzucają” na wierzyciela własne obowiązki. Upływ terminu podlega bowiem weryfikacji przez sąd rejestrowy z urzędu, bazując na dokumentach wskazanych w treści art. 41 pkt 3 ustawy o KRS. Tożsame stanowisko wyraził A. Jaworski, według którego upływ terminu do spełnienia świadczenia brany jest przez sąd pod uwagę z urzędu, jako fakt powszechnie znany, na podstawie art. 228 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.³⁴ Pogląd zaprezentowany przez T. Szczurowskiego wiązałby się z koniecznością przedstawienia przez wierzyciela dowodu na fakt, że bezskutecznie upłynął termin 30-dniowy do spełnienia świadczenia. Należy jednak zwrócić uwagę, że data złożenia wniosku o wpis do rejestru przedsiębiorców oraz dowód wysłania wezwania do dłużnika będą stanowić wystarczające potwierdzenie upływu zakreślonego przez ustawodawcę terminu.

Istotną kwestią z punktu widzenia wpisu niezaspokojonej wierzytelności będzie fakt braku spełnienia świadczenia w zakreślonym terminie. Uiszczenie bowiem należności przed upływem 30-dniowego terminu skutkować będzie odmową wpisu. Spełnienie zaś świadczenia po upływie terminu wskazanego w art. 41 pkt 3 ustawy o KRS co do zasady nie skutkuje brakiem dopuszczalności dokonania wpisu³⁵. Sąd rejestrowy powinien dokonać wpisu niezaspokojonej wierzytelności, a następnie wobec jej spełnienia i wygaśnięcia zobowiązania ujawnione w rejestrze dane podlegają wykreśleniu (art. 46 ust. 1 ustawy o KRS). A. Jaworski zwraca uwagę, że w praktyce wierzyciele załączają do wniosku o wpis oświadczenie, że dłużnik nie spełnił świadczenia do dnia złożenia wniosku o wpis³⁶, czym potwierdzają brak spełnienia świadczenia. Taka praktyka pozwala orzekającemu w sprawie dokonać weryfikacji spełnienia ustawowych przesłanek do ujawnienia niezaspokojonej wierzytelności, a wierzycielowi zagwarantuje pozytywne rozpoznanie wniosku o wpis i ujawnienie tej wierzytelności w rejestrze przedsiębiorców.

W braku podstaw do wykreślenia danych o niespełnionych wierzytelnościach, ujawnione dane podlegają automatycznemu wykreśleniu po upływie 7 lat od dnia ich dokonania niezależnie od spełnienia bądź też braku spełnienia świadczenia dającego podstawę do dokonania wpisu w rejestrze (art. 46 ust. 2 ustawy o KRS).

Nowelizacja z 2018 r. wprowadziła minimalną łączną wysokość należności wierzytelności wpisywanych do działu 4 rejestru przedsiębiorców. Wprawdzie zgodnie z założeniem ustawodawcy wprowadzenie w art. 41a ustawy o KRS minimalnej wartości wierzytelności w kwocie 2000 zł było skierowane do wpisów dokonywanych na podstawie art. 41 pkt 1 i 2 ustawy o KRS na wnioski naczelników urzędów skarbowych

33 Zob. T. Szczurowski (w:) *Ustawa o Krajowym...*, nb 25.

34 Zob. A. Jaworski, *Rozdział 3.2.4.2.3. Pozostałe niezaspokojone ...*

35 Zob. M. Romańska, *Dane o kondycji finansowej...*, s. 61.

36 A. Jaworski, *Rozdział 3.2.4.2.3. Pozostałe niezaspokojone...*

lub oddziałów Zakładów Ubezpieczeń Społecznych. W praktyce występował bowiem wysoki odsetek wniosków o wpis obejmujących zaległość w wysokości nawet kilkudziesięciu złotych, tj. kwota zaległości była zdecydowanie niższa niż koszty postępowania rejestrowego oraz czas dokonywania wpisów przez sąd rejestrowy³⁷. Wymóg kwoty minimalnej miał przyczynić się do likwidacji niepożądaney praktyki³⁸. Ograniczenia dotyczące minimalnej kwoty wierzytelności objęły także wysokość kwoty podlegającej wpisowi do rejestru przedsiębiorców na podstawie art. 41 pkt 3 ustawy o KRS, tj. wszystkie niezaspokojone wierzytelności. Wydaje się, że wprowadzenie ograniczenia kwotowego nie wpływa negatywnie na niezaspokojone wierzytelności prywatne. Zwrócić należy bowiem uwagę, że co do zasady wierzytelności prywatne bierze pod uwagę ekonomikę postępowania sądowego. Ponoszenie kosztów postępowania rejestrowego w kwocie wyższej niż niezaspokojona wierzytelność pozostaje sprzeczne z efektywnością działania wierzyciela.

IV. SKUTECZNOŚĆ WPISÓW W DZIALE 4 REJESTRU PRZEDSIĘBIORCÓW NIEZASPOKOJONEJ WIERZYTELNOŚCI PRYWATNEJ

Jedną z podstawowych cech prowadzenia działalności gospodarczej jest jej zarobkowy charakter. Działalność gospodarczą charakteryzują też inne cechy, lecz brak wyłącznie tej jednej istotnie wpływa na dalszy byt prawny przedsiębiorcy. Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem utrata zarobkowego charakteru działalności gospodarczej powinna prowadzić do zaprzestania jej prowadzenia. W przeciwnym bowiem przypadku przedsiębiorca narusza m.in. zasadę poszanowania dobrych obyczajów oraz słuszných interesów innych przedsiębiorców (art. 9 Prawa przedsiębiorców)³⁹.

Prowadzenie działalności gospodarczej oraz udzielanie tzw. kredytu kupieckiego, tj. zapłaty z odroczonym terminem zapłaty⁴⁰, wiąże się z pewnym zaufaniem do kontrahenta, poprzedzonym zazwyczaj dotychczasową bezproblemową współpracą tych podmiotów. Przedsiębiorca dokonuje weryfikacji swojego kontrahenta na początku współpracy. Najczęstszym przykładem tej weryfikacji jest analiza odpisu z KRS pod kątem sprawdzenia danych wskazanych przez kontrahenta z tymi ujawnionymi w KRS, w tym sposobu reprezentacji podmiotu rejestrowego. W przypadku bezproblemowych transakcji handlowych zaufanie przedsiębiorcy do kontrahenta wzrasta do

37 Zob. szerzej Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw, Sejm RP VIII kadencji, druk sejmowy nr 2067, s. 91–92.

38 Zob. szerzej A. Jaworski, *Rozdział 3.2.4.2.4. Minimalna łączna wysokość...*

39 Zob. szerzej postanowienie SN z 14.09.2022 r. (III USK 560/21), LEX nr 3486913; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 12.08.2020 r. (III AUa 593/20), LEX nr 3050279; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 17.12.2019 r. (III AUa 796/19), LEX nr 2799165; zob. również A. Kanarek-Równicka, *Nowa metoda „kredytowania” przedsiębiorców. Polityka gospodarcza – praktyka – etyka*, „Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae” 2018/3, t. 1, s. 219.

40 Zob. szerzej A. Kanarek-Równicka, *Nowa metoda...*, s. 219.

takiego stopnia, że przedsiębiorca przykłada znikomą uwagę do opóźnień w zapłacie, koncentrując się na bieżącym wykonywaniu działalności gospodarczej oraz akceptując zwłokę w zapłacie. Może to stanowić podstawę do nadużyć ze strony jego kontrahenta. Przedsiębiorca, dopuszczając możliwość okazjonalnej zwłoki w płatności, powinien zasygnalizować swojemu kontrahentowi brak akceptacji dla ciągłości takiej praktyki.

Zaznaczyć jednak należy, że nie zawsze brak terminowej płatności za towary i usługi będzie związany z niewłaściwym prowadzeniem spraw podmiotu rejestrowego. Prowadzenie działalności gospodarczej oparte jest w praktyce na systemie naczynych powiązanych. Producent towaru zbywa towar z odroczonym terminem płatności swoim stałym odbiorcom, którzy dokonują płatności po zbyciu towaru swoim kontrahentom. Wystarczy, aby wyłącznie jeden z odbiorców wykazał się brakiem terminowości zapłaty, a to pociągnie za sobą opóźnienia w zapłacie do samego producenta towaru. Opóźnienia w płatnościach za towary i usługi stanowią powszechne zjawisko⁴¹, lecz nie zwalnia to jednak żadnego przedsiębiorcy z obowiązku dbania o terminowe wywiązywanie się z zaciągniętych przez niego zobowiązań. W praktyce nierzadko brak zapłaty odbiorcy końcowego za towar jest przenoszony na producenta towaru. Nie powinien on jednak ponosić konsekwencji nieudolności swojego dłużnika w odzyskiwaniu przez niego należności. Przepisy prawa przewidują mechanizmy, których zadaniem jest zdyscyplinowanie prowadzącego działalność gospodarczą dłużnika do terminowego wywiązywania się z przyjętych przez niego obowiązków. Ustawa z 8.03.2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych daje wierzycielowi uprawnienie do obciążenia dłużnika zryczałtowaną rekompensatą za koszty odzyskiwania należności w kwocie uzależnionej od wysokości niespełnionego świadczenia pieniężnego⁴². Nie zawsze jednak ta finansowa sankcja daje gwarancję terminowej zapłaty należności. Nierzadko występują przypadki braku skuteczności tego mechanizmu oraz dalszej zwłoki w zapłacie. To już powinno mobilizować wierzyciela do podjęcia stanowczych działań prawnych przymuszających dłużnika do wykonania zobowiązań.

Wydaje się zasadne, aby przedsiębiorca weryfikował transakcyjną zdolność płatniczą swojego kontrahenta z taką częstotliwością, która pozwoli mu zabezpieczyć interesy przed nierzetelnym kontrahentem. Podstawowym źródłem wiedzy o sytuacji majątkowej kontrahenta są dane ujawnione w rejestrze przedsiębiorców, w tym dokumenty finansowe, pod warunkiem że zostaną one sporządzone i złożone w terminach określonych w Kodeksie spółek handlowych⁴³ oraz ustawie

41 Zob. szerzej A. Kanarek-Równicka, *Uprzywilejowana pozycja wierzyciela na gruncie ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (w:) Aktualne problemy prawne działalności gospodarczej*, red. A. Kubanek, M. Mrówczyński, Bydgoszcz 2023, s. 123–135.

42 Art. 10 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych.

43 Ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1467).

o rachunkowości⁴⁴. Sprawozdanie finansowe, które obejmuje stan na dzień 31 grudnia, jest przygotowywane do ostatniego dnia marca roku kolejnego oraz ujawniane w KRS do ostatniego dnia czerwca⁴⁵. Analiza umieszczonej w KRS dokumentacji finansowej obrazującej kondycję finansową dłużnika jest możliwa wyłącznie po zakończeniu roku obrotowego, tj. może zostać dokonana wyłącznie *post factum*. Wydaje się, że nie daje to pełnej informacji co do bieżącej zdolności płatniczej, w tym oceny chwilowej niedyspozycyjności finansowej bądź ewentualnej niewypłacalności kontrahenta, gdyż obejmuje dane za zakończony już rok obrotowy. Stanowi jednak materiał poglądowy, obrazujący jego kondycję finansową, możliwości zarobkowe w przyszłości oraz uzasadniający konieczność podjęcia przez wierzyciela działań zmierzających do zaspokojenia swojego świadczenia.

Wierzyciele wykazują na ogół dość wstrzemięźliwe zachowania względem niezaspokojonych wierzytelności, gdyż obawiają się, że podjęcie radykalnych rozwiązań negatywnie wpłynie na dalszą współpracę z kontrahentem. Długotrwała zwłoka w działaniu wierzyciela osłabia jego skuteczność w odzyskaniu niezaspokojonej wierzytelności. Nie można wykluczyć, że brak zapłaty jest albo chwilowym zatorym płatniczym, albo wręcz odwrotnie i oznacza niewypłacalność dłużnika, która skutkować będzie obligatoryjnym zastosowaniem przepisów upadłościowych lub restrukturyzacyjnych. Wierzyciel nie powinien jednak lekceważyć takiej sytuacji, gdyż nierzadko chwilowa niedyspozycyjność płatnicza może przekształcić się w niewypłacalność dłużnika. Zasadne pozostaje przyjęcie poglądu, że brak terminowego spełnienia świadczenia świadczy o nie najlepszej kondycji finansowej przedsiębiorcy rejestrowego, uzasadniającej reakcję wierzyciela.

Złożenie wniosku o wpis w dziale 4 rejestru przedsiębiorców stanowi przykład działania wierzyciela o charakterze neutralnym. Z jednej strony wierzyciel prywatny dokonujący wpisu w dziale 4 rejestru przedsiębiorców pozostaje zobligowany do wystąpienia na drogę sądową bądź w innym trybie uzyskuje tytuł wykonawczy, który daje podstawę wpisu do KRS. Wydłuża to czas faktycznej zapłaty za posiadaną przez niego wierzytelność. Niezależnie od tego, czy podejmie następnie działania egzekucyjne bądź też wstrzyma się z ich dokonaniem, decydując się na dokonanie wpisu w KRS, zasygnalizuje dłużnikowi, że podjął ochronę swoich należności. Z drugiej strony wpis w dziale 4 rejestru stanowi źródło informacji dla osób trzecich, tj. innych wierzycieli bądź osób, które zamierzają wejść do struktury organizacyjnej podmiotu rejestrowego. Jeżeli dłużnik nie spłaca dobrowolnie swoich zobowiązań pomimo posiadanego przez wierzyciela tytułu wykonawczego obejmującego tę należność, wierzyciel pozostaje zmuszony do wystąpienia na drogę postępowania egzekucyjnego. W przypadku, w którym dłużnik posiada środki finansowe na rachunku bankowym, ruchomości

44 Ustawa z 29.09.1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2023 r. poz. 120).

45 Art. 52 ust. 1 oraz art. 53 ust. 1 ustawy o rachunkowości.

bądź nieruchomości, egzekucja będzie efektywna, bo należność zostanie szybko zaspokojona. Przyznać jednak należy, że prowadzenie postępowania egzekucyjnego z nieruchomości, a w niektórych przypadkach także i z ruchomości związane jest z dodatkowymi kosztami oraz wymaga czasu. Dłużnik ma także prawo do podjęcia działań w ramach postępowania egzekucyjnego, które mogą wydłużyć egzekucję z tych składników majątkowych bądź nawet ją zablokować. Nie ma też gwarancji skuteczności egzekucji komorniczej.

W przypadku, w którym dłużnik nosi się z zamiarem zbycia udziałów spółki, zmian w organach zarządzających w spółce bądź pozyskania nowego współpracownika, dłużna spółka zainteresowana będzie zrealizowaniem swoich zamierzeń. Z obiektywnego punktu widzenia wpis niezaspokojonej wierzytelności prywatnej w KRS może wpłynąć negatywnie na realizację planowanego przedsięwzięcia. Pracownik, którego dłużna spółka chciałaby pozyskać, może zrezygnować ze współpracy, obawiając się braku wypłacalności przyszłego pracodawcy, względnie może uzależnić współpracę ze spółką od zapłaty wymagalnych należności. Analogiczny warunek postawić może nowy kandydat do zarządu spółki bądź nabywca udziałów spółki. Przykłady te prowadzą do szybkiego oraz sprawnego spełnienia świadczenia. Brak bowiem zapłaty spowoduje, że wpis niezaspokojonej wierzytelności w KRS będzie widoczny przez 7 lat od jego ujawnienia. Spółka prawa handlowego będąca dłużnikiem, obawiając się o swoją reputację, dołoży staranności, aby w możliwie najkrótszym czasie spełnić świadczenie względem wierzyciela, który ujawnił swoją wierzytelność w KRS. W takim przypadku spełnienie świadczenia może nastąpić w pierwszej kolejności, a nawet kosztem innych wierzycieli prywatnych.

Należy jednak zwrócić uwagę, że nie w każdym przypadku wpis niezaspokojonej wierzytelności odniesie natychmiastowy skutek. Rezultat ten zostanie niemalże bezzwłocznie osiągnięty w sytuacji, gdy dłużna spółka dokonuje zmian w strukturach organizacyjnych spółki o charakterze osobowym. Dłużnik zostanie zdyscyplinowany do zapłaty niezaspokojonej należności objętej wpisem w KRS przez przyszłego współpracownika, członka zarządu bądź pracownika dłużnej spółki. Niekiedy wyłącznie obecność tych osób może być wystarczającym argumentem do zapłaty ujawnionej wierzytelności. Nadto wpis wierzytelności prywatnej stanowi ostrzeżenie dla innego wierzyciela przed udzielaniem tzw. kredytu kupieckiego na zasadach zaproponowanych przez dłużnika. Wpis ten informuje także o aktualnej kondycji finansowej dłużnika. Ujawnienie do publicznej wiadomości, gdyż wpisy do rejestru przedsiębiorców są jawne, niezapłaconych należności sygnalizuje innemu wierzycielowi, że dłużnik ma problemy z bieżącą realizacją zobowiązań. To z kolei nie pozwala dłużnikowi stosować zwłoki w płatności jako zasady prowadzenia swojej działalności gospodarczej.

Widocznym walorem wierzyciela ujawniającego swoją niezaspokojoną wierzytelność w KRS dłużnika jest uzyskanie wsparcia, które otrzymuje od osób wchodzących

do dłużnej spółki bądź współpracujących z nią. Zaznaczyć należy, że osoby te pozostają dość często bezpośrednio niezwiązane z niezaspokojoną wierzytelnością bądź osobą wierzyciela. Wsparcie to może być udzielone nawet w sposób pozbawiony świadomości tych osób o istnieniu zadłużenia. Dłużnik, dowiedziawszy się o dokonaniu wpisu wierzytelności w dziale 4 rejestru przedsiębiorców, dołoży staranności, aby spełnić zobowiązanie w czasie pozwalającym na niczym niezakłócone realizowanie współpracy z tymi osobami.

Ta sama wierzytelność może być przedmiotem wpisu do działu 4 rejestru przedsiębiorców oraz do KRZ, lecz nie w każdym przypadku wystąpi ku temu podstawa. Widoczne pozostają bowiem odmienności dotyczące zakresu informacji ujawnianych w poszczególnych rejestrach, na co zwrócić należy w tym miejscu uwagę. W dziale 4 rejestru przedsiębiorców wierzyciel posiadający tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko podmiotowi rejestrowemu jest uprawniony do wystąpienia z wnioskiem o wpis na podstawie art. 41 pkt 3 ustawy o KRS, tj. niezaspokojonej wierzytelności. Poza wymogiem określonym w art. 41a ustawy o KRS, dotyczącym minimalnej wartości należności podlegającej ujawnieniu, brak jest innych ograniczeń. Ustawa nie wymaga nawet, aby wierzyciel prowadził egzekucję tej należności, pozostawiając to do jego wyboru. Krajowy Rejestr Zadłużonych, zgodnie z założeniem ustawodawcy, ma stanowić „źródło informacji o podmiotach niewypłacalnych, zagrożonych niewypłacalnością lub podmiotach, wobec których umorzono bezskuteczną egzekucję”⁴⁶. Zaznaczyć należy, że ustawodawca zdecydował się równocześnie z wprowadzeniem KRZ na uchylenie przepisów art. 55–57 ustawy o KRS. Nie ulega wątpliwości, że KRZ zastąpił rejestr dłużników niewypłacalnych, gdyż zakres informacji podlegających ujawnieniu w KRZ, o którym mowa w art. 2 ustawy o KRZ, wskazuje wprost, że rejestr ten realizuje tę samą funkcję co rejestr dłużników niewypłacalnych⁴⁷. Krajowy Rejestr Zadłużonych obejmuje informacje o osobach fizycznych, osobach prawnych oraz jednostkach organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, wobec których są albo były prowadzone postępowania: restrukturyzacyjne lub upadłościowe, wobec których zastosowany został zakaz prowadzenia działalności gospodarczej na podstawie art. 373 ust. 1 ustawy – Prawo upadłościowe⁴⁸; oraz wobec których umorzono postępowanie egzekucyjne prowadzone

46 Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw, Sejm RP VIII kadencji, druk sejmowy nr 2637, s. 17.

47 Wejście w życie z dniem 1.12.2021 r. przepisów powołujących do życia KRZ nie skutkowało automatyczną likwidacją rejestru dłużników niewypłacalnych. Wpisy dokonane w dotychczasowym rejestrze dłużników niewypłacalnych pozostają bowiem w mocy. Ustawodawca nie przewidział rozwiązań pozwalających na przeniesienie danych znajdujących się w tym rejestrze do KRZ. Art. 48 ustawy z 26.01.2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw nakreślił jednak czas funkcjonowania rejestru dłużników niewypłacalnych. Ujawnione w rejestrze dłużników niewypłacalnych wpisy dokonane przed dniem wejścia w życie ustawy o KRZ podlegają wykreśleniu z rejestru po upływie 7 lat od dnia dokonania wpisu. Przyjąć należy, że ustawodawca podejmie decyzję o likwidacji rejestru dłużników niewypłacalnych z upływem tego 7-letniego okresu.

48 Ustawa z 28.02.2003 r. Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2022 r. poz. 1520).

przez komornika sądowego, naczelnika urzędu skarbowego albo dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z uwagi na fakt, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów lub wydatków egzekucyjnych; jak również informacji o wspólnikach osobowych spółek handlowych, którzy ponoszą odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem, jeżeli ogłoszono upadłość spółki lub w przypadkach wskazanych w ustawie z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe⁴⁹ (art. 2 ustawy o KRZ). Do KRZ wpisuje się podmioty ze względu na ich szczególną sytuację majątkową albo z uwagi na podleganie określonym kryteriom wynikającym z prawa restrukturyzacyjnego oraz prawa upadłościowego. Nie każda niezaspokojona wierzytelność świadczy automatycznie o niewypłacalności dłużnika bądź zagrożeniu takim stanem. Nie każda należność będzie mogła zostać ujawniona w KRZ. Artykuł 41 pkt 3 ustawy o KRS daje podstawę do ujawnienia praktycznie każdej niezaspokojonej wierzytelności obejmującej należności w łącznej kwocie nie mniejszej niż 2000 zł.

A. Jaworski zwraca uwagę na brak potrzeby dalszego istnienia działu 4 rejestru przedsiębiorców po utworzeniu KRZ. Argumentuje on swoje stanowisko tym, że dział ten dostarcza informacje o złej sytuacji finansowej przedsiębiorcy, jak również zaznacza krzyżowanie się zakresu przedmiotowego danych ujawnianych w dziale 4 rejestru przedsiębiorców na podstawie art. 41 pkt 4 ustawy o KRS oraz KRZ⁵⁰. Zdaniem A. Jaworskiego KRZ powinien być rejestrem obejmującym wszelkie zaległości płatnicze, niezależnie od źródła ich powstania. Powinien także obejmować swym zakresem zaległości, o których mowa w art. 41 pkt 1–3 ustawy o KRS⁵¹.

Pogląd ten nie znajdzie zastosowania do informacji dotyczących niezaspokojonych wierzytelności zarówno prywatnych, jak i publicznoprawnych, o których mowa w art. 41 pkt 1–3 ustawy o KRS. Mechanizm określony w art. 41 pkt 3 ustawy o KRS prezentuje cele odmienne niż te, które realizuje KRZ. Zaległości wpisywane do rejestru przedsiębiorców mają z reguły charakter incydentalny i nie świadczą o trwałej niewypłacalności podmiotu rejestrowego. Stanowią jednak przykład osłabionej czasowo kondycji finansowej przedsiębiorcy rejestrowego bądź jego nierzetelności. Powstanie zatoru płatniczego o charakterze czasowym nie może automatycznie przesądzać o stanie, o którym mowa w art. 2 ustawy o KRZ. Ponadto ujawnianie informacji dotyczących niezaspokojonych wierzytelności prywatnych wyłącznie w KRZ pozbawiłoby funkcji informacyjnej oraz ostrzegawczej wpisu. Wydaje się także, że nie odnosiłoby takiej skuteczności, jaką ma wpis wierzytelności prywatnej do działu 4 rejestru przedsiębiorców.

49 Dz.U. z 2022 r. poz. 1520.

50 Zob. szerzej A. Jaworski, *Rozdział 3.2.4.7. Uwagi końcowe (w:) Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe*, red. A. Komenda, Warszawa 2021, LEX/el.

51 Zob. szerzej A. Jaworski, *Rozdział 3.2.4.7. Uwagi końcowe...*

V. ZAKOŃCZENIE

Z założenia wpisy do rejestru przedsiębiorców KRS dokonywane są na wniosek podmiotu rejestrowego. Wyjątkowo sąd rejestrowy z urzędu może podjąć czynności podlegające ujawnieniu w KRS. Ustawodawca przyznał także to uprawnienie wierzycielowi podmiotu rejestrowego, który może oznaczyć w KRS istnienie niezaspokojonej wierzytelności na podstawie posiadanego tytułu wykonawczego przeciwko podmiotowi rejestrowemu i braku zaspokojenia w ciągu 30 dni od daty wezwania do spełnienia świadczenia. Jedynym ograniczeniem tegoż uprawnienia jest oznaczona przez ustawodawcę minimalna wysokość należności wpisywanych w dziale 4 rejestru przedsiębiorców. Podmiot rejestrowy nie ma zatem wpływu na realizację posiadanego przez wierzyciela uprawnienia. Może jednak, a wręcz powinien wykonać swoją powinność w postaci spłaty zobowiązania, szczególnie że podstawą do oznaczenia wierzytelności w KRS może być wyłącznie tytuł wykonawczy. Wierzytelność pozostaje zatem bezsporna. Ustawodawca przewidział jednak narzędzie ochronne dla dłużnika, gdyż jednym w wymogów dokonania wpisu jest wystosowanie wezwania do spełnienia świadczenia oraz upływ 30-dniowego terminu na zapłatę. Ujawnienie wpisu o niezaspokojonej wierzytelności motywuje dłużnika do spełnienia tej wierzytelności w pierwszej kolejności. Dłużnik, obawiając się o swoją reputację, dołoży starań, aby spłacić zadłużenie w pierwszej kolejności, gdyż długotrwałe funkcjonowanie tego wpisu w KRS wpłynie negatywnie na ocenę kondycji finansowej tego podmiotu przez innych przedsiębiorców, w tym wierzycieli prywatnych. Może także wpłynąć negatywnie na współpracę z osobami zamierzającymi wejść w struktury organizacyjne podmiotu rejestrowego, w tym przede wszystkim do zarządu spółki.

adw. dr Anna Kanarek-Równicka

Autorka jest doktorem nauk prawnych, adwokatem (ORA Kraków), adiunktem w Instytucie Nauk Prawnych na Wydziale Prawa i Nauk Społecznych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. The author is a Doctor of Laws, an advocate (District Bar Association in Kraków), an assistant professor at the Institute of Law Studies at the Faculty of Law and Social Sciences of the Jan Kochanowski University of Kielce..
ORCID 0000-0003-0787-781X; e-mail: akanarek@ujk.edu.pl

ABSTRACT

Keywords: *tregister of entrepreneurs, overdue payment, private debt, financially challenged debtor, Court Registers Portal*

Registering an unsatisfied private debt in the debtor's entry in the register of entrepreneurs of the National Court Register. Unnoticed potential of registering.

The article deals with the issue of disclosure of unsatisfied private debts in the debtor's entry in the register of entrepreneurs of the National Court Register. The rules according to which the creditor can register the debt in section 4 of the register of entrepreneurs are presented. Attention is drawn to the information and warning function of the National Court Register. The effectiveness of the titular tool in the fight against a financially challenged debtor is discussed. The analysis leads to the conclusion that entering an unsatisfied claim in section 4 of the register of entrepreneurs of the National Court Register may constitute a faster and more efficient way of recovering an unsatisfied debt.

Bibliografia

- Ciulkin Leszek**, *Rejestr dłużników niewypłacalnych*, „Monitor Prawniczy” 2001/18
- Jaworski Adam**, *Rozdział 3.2.4.2.4. Minimalna łączna wysokość należności (art. 41a) (w:) Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe*, red. A. Komenda, Warszawa 2021, LEX/el.
- Jaworski Adam**, *Rozdział 3.2.4.2.3. Pozostałe niezaspokojone wierzytelności (w:) Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe*, red. A. Komenda, Warszawa 2021, LEX/el.
- Jaworski Adam**, *Rozdział 3.2.4.7. Uwagi końcowe (w:) Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe*, red. A. Komenda, Warszawa 2021, LEX/el.
- Kanarek-Równicka Anna**, *Nowa metoda „kredytowania” przedsiębiorców. Polityka gospodarcza – praktyka – etyka*, „Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae” 2018/3, t. 1
- Kanarek-Równicka Anna**, *Uprzywilejowana pozycja wierzyciela na gruncie ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (w:) Aktualne problemy prawne działalności gospodarczej*, red. A. Kubanek, M. Mrówczyński, Bydgoszcz 2023
- Popardowski Paweł** (w:) *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, red. K. Osajda, Legalis/el. 2023

Romańska Marta, *Dane o kondycji finansowej przedsiębiorców w dziale 4 rejestru przedsiębiorców i rejestrze dłużników niewypłacalnych*, „Transformacje Prawa Prywatnego” 2001/4

Szczurowski Tomasz (w:) *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz 2023*, Legalis/el. 2023, komentarz do art. 41

Tarska Monika, *Wpis spółki osobowej do rejestru* (w:) *System Prawa Prywatnego*, t. 16B, *Prawo spółek osobowych*, red. M. Romanowski, Warszawa 2023, Legalis/el.

Zamojski Łukasz, *Krajowy Rejestr Sądowy. Komentarz*, LEX/el. 2023, komentarz do art. 41

Zamojski Łukasz, *Rejestracja spółek. Zagadnienia materialne i procesowe*, Warszawa 2008